

Maznodrošinātā statuss

Publicēts: 17.06.2021.

Par maznodrošinātas mājsaimniecības statusu no 2021. gada

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (turpmāk – likums)^[1] noteiktajam, maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni katra pašvaldība savos saistošajos noteikumos ir tiesīga noteikt *ne augstāku* par 436 *eiro* pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā un 305 *eiro* pārējām personām mājsaimniecībā, bet *ne zemāku* par likumā noteikto trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšni (trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšnis ir 272 *eiro* pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā un 190 *eiro* pārējām personām mājsaimniecībā).

Atbilstoši Latvijā izveidotajai sociālās drošības sistēmai, sociālās palīdzības piešķiršanas jautājumi ir *pašvaldības kompetencē*. Atbilstoši likumā „Par pašvaldībām” noteiktajam^[2], sociālā palīdzība ir pašvaldību autonomā funkcija, kuru organizē un par tās izpildi atbild pašvaldība.

Maznodrošinātas mājsaimniecības izziņu izsniedz *uz trim vai sešiem kalendārā mēnešiem*, atkarībā no mājsaimniecības sastāva^[3].

Sociālās palīdzības *mērķis* ir sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām, lai nodrošinātu ienākumus garantētā minimālā ienākumu sliekšņa līmenī un segtu ar mājokļa lietošanu saistītos izdevumus, kā arī sniegt atbalstu atsevišķu izdevumu apmaksai un krīzes situācijās.

Materiālās situācijas izvērtēšanas *kritērijiem* maznodrošinātas mājsaimniecības statusa iegūšanai *jābūt analogiskiem* trūcīgas mājsaimniecības statusa iegūšanai, tikai ienākumu līmenim jābūt vienādam vai augstākam, kas pašvaldībai jānosaka savos saistošajos noteikumos.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 809 (Rīgā 2020. gada 17. decembrī (prot. Nr. 84 71. §) “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”^[4] (turpmāk - noteikumi) nosaka mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanas un sociālās palīdzības saņemšanas kārtību un trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības statusa noteikšanas kārtību.

Lai noskaidrotu, vai mājsaimniecībai ir tiesības iegūt trūcīgas vai *maznodrošinātas* mājsaimniecības statusu, jāvēršas savas pašvaldības sociālajā dienestā ar *iesniegumu*, kur pašvaldības sociālā dienesta sociālā darba speciālists sadarbībā ar iesniedzēju pašvaldības informācijas sistēmā elektroniski sagatavos noteikta parauga *iztikas līdzekļu deklarāciju*^[5], izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un iesniedzēja papildus iesniegtos dokumentus.

Deklarācijai jāpievieno šādi dokumenti:

iesniegumu, kuru parakstījušas mājsaimniecības pilngadīgās personas;

darba devēja *izziņu par darba samaksu* par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru darba ņēmēju mājsaimniecībā;

izziņu par ienākumiem *no saimnieciskās darbības* (1. pielikums)^[6] par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru saimnieciskās darbības veicēju mājsaimniecībā;

visu mājsaimniecībā esošo personu kredītiestāžu vai pasta norēķinu sistēmas *kontu pārskatus* par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem;

dokumentus, kas apliecina *neregulāra rakstura ienākumus* vai citus šo noteikumu 2. pielikuma 2.2. apakšpunktā^[7] norādītos ienākumus un saņemtus maksājumus par 12 kalendāra mēnešu periodu pirms šo noteikumu 2.1. apakšpunktā^[8] minētā iesnieguma iesniegšanas;

citus dokumentus, ja tas ir nepieciešams lēmuma pieņemšanai par sociālās palīdzības piešķiršanu vai trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa noteikšanu.

Likumā^[9] noteikts, ka, novērtējot klienta materiālos resursus:

ņem vērā ienākumus, kas veidojas pēc nodokļu nomaksas.

Par ienākumiem neuzskata:

ģimenes valsts pabalstu un piemaksas pie šā pabalsta;

bērna invalīda kopšanas pabalstu;

pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana;

pabalstu par asistenta izmantošanu;

pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdam, kuram ir apgrūtināta pārvietošanās;

pabalstu ar celiakiju slimam bērnam;

pabalstus bērna piedzimšanas un personas nāves gadījumā;

sociālās garantijas bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās;

studējošā kredītu;

stipendijas personām, kuras mācās vai studē, līdz minimālās mēneša darba algas apmēram;

bērna, kas jaunāks par 18 gadiem, ienākumus no algota darba vai pašnodarbinātības līdz minimālās mēneša darba algas apmēram;

personai sniegto finansiālo atbalstu par dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos, *izņemot* pasākumus ar darba līgumu slēgšanu, algotos pagaidu sabiedriskos darbus, dotāciju bezdarbnieka ikmēneša ienākumiem komercdarbības un pašnodarbinātības uzsākšanai;

kompensāciju kriminālprocesā cietušai personai;

atlīdzību par asins vai asins komponentu ziedošanu;

pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu;

līdzekļus, kas gūti no labdarības fondiem, un sociālo kampaņu rezultātā gūto materiālo labumu noteiktam mērķim;

vienreizējo finansiālo atbalstu bēglim vai alternatīvo statusu ieguvušai personai;

likumā noteiktos pašvaldības sociālās palīdzības pabalstus un pašvaldību brīvprātīgo iniciatīvu pabalstus.

Par īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu neuzskata:

mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju;

nepieciešamo mājokļa kustamo mantu, darbam un izglītības iegūšanai nepieciešamo aprīkojumu;

sociālajai funkcionēšanai nepieciešamos transportlīdzekļus, bet ne vairāk kā vienu vienību mājsaimniecībā un, ja mājsaimniecībā ir bērni, ne vairāk kā divas vienības mājsaimniecībā;

zemes īpašumus līdz pieciem hektāriem mājsaimniecībai, kā arī šim nekustamajam īpašumam funkcionāli piederīgas saimniecības ēkas, kapitāla daļas vai īpašumus, kam uzlikts tiesu izpildītāja vai citas kompetentas institūcijas liegums ar to

rīkoties vai kas atrodas atbrīvošanas no parādsaistībām, maksātspējas vai likvidācijas procesā, vai no kā 12 mēnešu periodā nav gūti ienākumi saimnieciskās darbības apturēšanas dēļ;

bērna nekustamo īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu;

kā arī naudas līdzekļu uzkrājumu māsaimniecībai trūcīgas māsaimniecības vienas personas ienākumu sliekšņa apmērā.

!!! Tas, ka māsaimniecība ir saņēmusi maznodrošinātā statusu atbilstoši ienākumu līmenim, kāds noteikts konkrētajā pašvaldībā *nenozīmē*, ka pašvaldība piemaksās vai tai ir pienākums piemaksāt kādu naudas summu, ja cilvēka ienākumi ir mazāki par noteikto summu.

Maznodrošinātai māsaimniecībai vai atsevišķi dzīvojošai personai tiek izsniegta *izziņa* par atbilstību statusam.

Maznodrošinātā statuss dod tiesības māsaimniecībai saņemt ne tikai pašvaldības noteikto sociālo palīdzību, bet arī *valsts noteiktus atvieglojumus*, piemēram:

saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu līdz 90% apmērā^[10];

saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību^[11];

pretendēt uz atbrīvojumu no tiesas izdevumu atmaksas (lēmumu par atbrīvojumu, vērtējot personas ienākumus, pieņem tiesa)^[12];

no 2015.gada 1.janvāra – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu^[13].

Ar pilnu atvieglojumu sarakstu iespējams iepazīties Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē^[14].

[1] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33. panta trešā daļa ([24.11.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2021.](#)).

[2] Likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 7. punkts.

[3] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. panta trešā daļa ([24.11.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2021.](#)).

[4] Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumi Nr. 809 “Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”.

[5] Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikums.

[6] Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 1. pielikums.

[7] Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikums

[8] Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikums

[9] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. pants.

[10] Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 5. panta (1) daļa.

[11] Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3. panta otrās daļas 1. punkts.

[12] Civilprocesa likuma 43. panta ceturtnā daļa.

[13] 18.09.2014. likums "Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā" (spēkā no 01.01.2015.).

[14] <https://www.lm.gov.lv/lv/noderiga-informacija-4> (10. punkts 30.12.2020.)

 [Maznodrošinātā statuss](#)

<https://www.lm.gov.lv/lv/maznodrosinata-statuss>